

La U urbana

ÒSCAR GUAYABERO

MIQUEL ANGLARILL

La ciutat és un sistema complex i dinàmic en què cal compartir els espais i els serveis entre tots els habitants

És estrany escriure sobre la feina d'un mateix, però ja que en aquest cas és coral, està feta per entendre l'urbanisme de Barcelona i, en general, de qualsevol urbs que vulgui ser ciutat, és a dir, que entengui l'espai urbà com la suma d'urbanisme i ciutadans, ho farà. Serà l'excepció de la regla.

Corria l'any 2002 quan el llavors alcalde de Barcelona, Joan Clos, visitant les Olimpíades de Sidney, va veure un bàcul multiús que podia suportar alhora diversos senyals, semàfors, fanals, etcètera. Li va semblar prou interessant per comprar-ne uns quants i fer una prova pilot al carrer Fontanella. El resultat va ser radical: es van reduir en més d'un 70% els obstacles verticals. Llavors va anar al FAD per demanar al seu president, Juli Capella, si l'entitat podia organitzar un concurs per dissenyar un bàcul català. La resposta va ser una proposta per fer un estudi sobre l'espai urbà, la senyalització, l'urbanisme, el mobiliari, l'organització de vores i calçades, etcètera. Un llibre blanc dels carrers de Barcelona. Han passat 8 anys, un munt de col·laboradors i milers d'hores de recerca, d'anàlisi i de discussió amb els tècnics de l'Ajuntament. Cal reconèixer la valentia d'un consistori que sovint es planteja cap a on ha d'anar la ciutat.

Vaig dirigir el projecte durant una primera etapa en què ens vam centrar a localitzar tipologies, encerts, aspectes a millorar, característiques de diferents tramats urbans, etcètera. Va ser llavors quan se'm va acudir la U urbana, entenent que l'espai públic no és tan sols el pla horitzontal, sinó les façanes que generen el que entenem per carrer. Vam voler assentar les bases per fer l'estudi des d'una idea de la ciutat com a espai de relació, d'expressió, de mobilitat i de convivència. Vam detectar com la ciutat havia passat de ser un espai de trànsit a un espai per al·leure, com d'un carrer d'alta velocitat la ciutat volia arribar a generar illes de lentitud, de passeig, de derives atzaroses, de turisme i també de consum.

Després, Jordi Ferrando va encapçalar un grup més tècnic, que va

Hem d'estar disposats a compartir: el carrer serà compartit o no serà

analitzar tipologies de carrer per detectar quines coses calen i què és sobrer. Quins límits cal posar als elements verticals que ajuden a senyalitzar, il·luminar, dirigir el trànsit, etcètera, però que són obstacles per al ciutadà. On calia repensar serveis de recollida de deixalles, on es podien articular sistemes de soterrament. És un estudi seriós, científic. Tot plegat va quedar recollit en una publicació que era enciclopèdica en el volum i en la voluntat analítica: *La U urbana. El llibre blanc dels carrers de Barcelona*. Dels 4 volums inicials s'ha destil·lat l'actual llibre publicat pel FAD amb l'Ajuntament de Barcelona i el patrocini de Telefónica. És una bona eina de treball per a tots aquells que treballin en el camp de l'urbanisme, el mobiliari urbà o simplement els interressi saber com s'organitza un sistema tan complex com és el carrer d'una gran ciutat. Alhora és un recull d'anàlisis de la ciutat actual i de propostes de futur amb textos de Joan Busquets, Salvador Rueda, Joan Subirats, Manuel Delgado, Marina Subirats, Matteo Vercelloni, el grup de recerca de Intervenció Ambiental, Josep Bohigas i molts altres.

Propostes que es resumeixen en cinc conceptes: eliminar (tot allò que no calgui, que estigui duplicat, caducat, etcètera), soterrar (cal entendre els primers metres del subsòl com a part de la via pública),

innovar (tenim un carrer analògic a l'era digital?), agrupar (tot allò que sigui compatible) i sistematitzar (establir una lògica relació entre els elements urbans i no convertir l'excepció en sistema). Tots els que hem participat en el projecte tenim clar que el concepte bàsic i necessari perquè el nostre espai urbà sigui viable és *compartir*. Hem d'estar disposats a compartir serveis, espais; en definitiva, el carrer serà compartit o no serà.

Ara s'ha trobat un sistema de bàcul que s'està escampant per la ciutat, potser no és especialment bonic, ni de disseny, però sembla que fa un bon servei. Vet aquí que el FAD va ser un lloc de reflexió i no d'estètica, d'anàlisi i no de concursos vistosos. Tant de bo aquest llibre sigui útil, no tan sols per als serveis municipals de Barcelona, sinó per a aquelles ciutats que vulguin un espai urbà que, tal com diem al decàleg, sigui: democràtic, accessible, respectuós, sostenible, divers, dinàmic, llegible, innovador, interactiu i comunicatiu.

* Aquest article el vull dedicar a Albert Vilalta, tècnic de l'Ajuntament de Barcelona, amb qui no sempre vaig estar d'acord, però de qui vaig aprendre un munt de coses. Esperant el seu ràpid alliberament i poder tenir-lo altre cop aquí, per continuar discutint sobre la ciutat que tots dos estimem.*

Arquitectura